

עין משפט
גזר מצוה

גזר א מיי' פ"ח מהלכות מביהר הלכה יא סמג עשין פט טוש"ע ח"מ ס' רכב סעיף ז ג:
גזר ב מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף א:
גזר ג מיי' פ"א מהלכות טוען ומטען הלכה ז סמג עשין לה טוש"ע ח"מ ס' פט סעיף א:
גזר דה ד מיי' פ"ה מהל' טוען ומטען הלכה ד עשין כהשגות ונמ"מ סמג עשין לה טוש"ע ח"מ ס' לה סעיף ז ע"ש:
גזר ו מיי' פ"ד מהלכות שכנים הלכה יא טוש"ע ח"מ ס' קסח סעיף ז:
גזר ז מיי' שם הלכה י ועשין כהשגות ומגיד משה טוש"ע שם סעיף א:
סא ח ט י מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף ז:

‏»‏**הגהות הב"ח**‏

(א) גמ' כדאמר רב פפא בדלייפו הכא נמי בדלייפו קשא': (ב) שם אמר רב פפא בדלייפי קשא' ליה לרב ששת זוקקין. י"ב לעיל סוף דף ד' קא משני הלא עיקר הסא אבז גררא נסבא וכן משני ר"פ הדיין דף מ' ע"ב ופי' זה ה"ג אתי שפיר: (ג) רש"י ד"ה בדלייפי שבגד שלם היה. י"ב עין בשבעות דף מג פריך בגמ' א' היה אוריה נמי ניתי ולקמחא בדלייפי כתב רש"י ח"ל אוריה נמי ליתני אוריה בת עשרה אמות יס' ל' ירך והלא אומר אין לך בידי אלא בת חמש חייב ולקמחא בלאוריה בת חמשי' הריבה ולייפי אהדיי בתפירת מחט כע"ל לפירושו זה מתירשב גם כאן דקאמר דטעונו בכסות בת תמיכות הריבה ולייפי אהדיי בתפירת מחט דהוה שפיר ממין הטענה כשהויה לו בכסות קטן שאינו בת תמיכות הריבה שחסרו לשם תמיכות באלמנא וחבירו קאחיו בתפירת מחט ואינו ניכר: (ד) ה"ה שכן בקרקע מחוברין בקרקע הסידי': (ה) תוס' ד"ה ר' מאיר וכו' ממתלטלין וכן כ"ל: ומביט דמי נמחק:

ק: השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

עבד ונתן לו דמים ולא כתב עדיין השטר ואיירי במקום שכותבין השטר א"נ כגון שהתנו דיוכלו לחזור עד נתינת השטר וא"ת והיכי קאמר סומכוס יחלוקו והא ליכא דכררא דממונא ואמרין צפ"ק (דף ז:): דלא פליג סומכוס וי"ל דמייירי כגון שאל"ה המוכר בפני עדים **עבד גדול** אמוכר לך ככ"ה דינרים ועבד קטן צעשרים דינרים ולא ידעין מה קבל מלוקח:

בסות מה שמטענו לא הודה לו. בשלמא שדה שלוקח אומר מכרת לי מ' עומרים ומוכר אומר כ' דהיינו עומרי גדולה וקטנה הוי שפיר מה שמטענו הודה לו אבל כסות ששאל סרבל גדול ומודה לו סרבל קטן אינו מודה לו כלל מה שטוען: **זוקקין אתא** אאשמועינן. וא"ת לעיל (דף טז:): דלוקימנא

זה אומר שאולה וזה אומר שכורה ישבע ע"י לגלוג אמאי לא פריך גלגול אמא לאשמועינן וי"ל דלעיל אמא לאשמועינן טובא שמגלגלין אפילו דבזבז שאני דומה אע"ג דלא הוו כמו סוטה: **רבי מאיר** **היא דאמר עבד** הרי הוא במטלטלין (ט) דמי. וכן אקרקעות נמי נשבעין דהא במתני' עבד ושרה קתני ומתלטלין דנקט לאפקוקי שטרות דמאן דדריש רבוי ומיעוט ורבוי לא ממעט אלא שטרות דמנוכס בהגזול בתרא (ב"ק דף קח:): ומדמינן בסמוך שבועה לגזילה לקנות בשניו דהתם נמי איכא רבוי ומיעוט ורבוי כדאמר בהגזול בתרא (סע) ומייהו לענין קנין כסף לא הוי עבדים ממתלטלין לר"מ אלא ניקנין בכסף מדנקט גבי פרה מחליף לפי שאין ניקנית בכסף וגבי שפחה המוכר במתני' ובברייתא בסמוך:

והא ר"מ **איפכא שמעינן** ליה. וכרבנן לא מני' לאוקמי דהא תניא כהניא לקמן אין נשבעין על עבדים ועל קרקעות:

דלמא **אעבדים** נשבעין אקרקעות לא. וא"ת ומנא ליה לחלק כדי להקשות וי"ל דסמיך אמתני' ד' גפנים דמיייתי בסמוך דאין נשבעין על הקרקעות לר"מ ועל עבדים נשבעין כמו שמיך וכדאיתא צברייתא דמיייתי בסמוך וא"ת ואי ר"מ דריש צרבוי ומיעוט א"כ אקרקע נמי נשבעין ואי דריש כללי ופרכי אעבדים נמי אין נשבעין וי"ל דדריש רבוי ומיעוט ואית ליה שום מיעוט דמוקי לה למעוטי קרקעות ולא עבדים דמאן דדריש רבוי ומיעוט רריך שני מיעוטין למעוטי קרקעות ועבדים דלא סגי צמד מיעוטא אע"ג דעבדים הוקשו לקרקעות כדאמר במרוצה (ב"ק דף סג: ושם:): **וואמר** ר' יוסי בר' חנינא **בענבים** ב'. בלא ר' יוסי יס להוכיח דאין נשבעין על הקרקעות מדקתני ואין כקרקע ואע"ג דפליגי הכא לענין שנת מודו כולי עלמא דלאו כצנורות דמיין והתולש חייב ולענין צ"ח מודו רבנן דכצנורות דמיין מדפריך צפ' נערה שנתפתמה (כתובות דף נא. ושם ד"ה סוף) כל העומד לגזוז כגוזז דמי ומייהו ר"פ דהתם פריך מכח דק"ל בהכנסה (ב"ק דף נט: ושם ד"ה ופסק) כרבנן שמועז דאמר אכלה פירות גמורים משלם פירות גמורים: שנעקרו

כסות מה שמטענו לא הודה לו. ושל כסות אחרת הודה לו ואינה מאותה שטענו: (א) **בדיילפי**. שבגד שלם היה ועדיין מחובר. זה אומר כסות גדולה מכרתי לך וזה אומר כסות קטנה: **עבד גדול** **כסופו**. וזה מודה לו בעבד קטן וכסותו דמחויב שבועה משום כסות ומישתבע אעבד בגלגול: **זוקקין**.

שהמתלטלין זוקקין את הקרקע לשבועה: **סנינא**. בקדושין (דף טו.) נכסים שאין להם אחריות זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן: **ר"מ** היא. לקמן צברייתא המחליף פרה צממור דקאמר ר"מ עבדא כמתלטלי דמי ונשבע עליו. ולקמן פריך ליה אשדות דקתני צמתני' נמי נשבעין: **פטור**. דבעינן הודאה ממין הטענה עצמה: **דקטע** **לידיה**. לההוא עבד קטן דמודה ליה בגויה: **והא איפכא שמעינן** ליה. לר"מ דאמר עבדא כמתקרקעי דמי: **הרי שלך לפניך**. דקיימא לן צצ"ק (דף טה.) קרקע אינה נגזלת וכל מקום שהיא צרשות צעליה עומדת ועבד כמתקרקעי דמי ואינו גזול להיותו נקנה לגזול לשלם דמים הילכך כי אאקין צרשותיה דמריה אוקין: **הא לא קשיא**. דאיכא לשנויי כדמחליף רבי אבא בר אבבה. אלא הא קשיא ממאי דקסבר רבי מאיר וכו' כדקתני צמתני' וכן צ' שדות וקאמר ישבע: **דלמא**. עבדא הוא כמתלטלי דמי ונשבעין עליו אבל אקרקע אין נשבעין: **לפי שכל הנשבעין שצמורה נשבעין ולא משלמין**. מי שחובצין אותו הוא נשבע להפטר מלשלם ולא המוצע נשבע ליטול דכתיב' ולקח צעליו ולא ישלם מי שעליו לשלם הוא נשבע (שבעות דף מה:): **לאו מכלל כו'**. מדקאמרי ליה ולא על הקרקעות מכלל דשמעינן דאמר דאקרקעות נמי נשבעין: **שכן קרקע**. מחוברים (ט): **מחייב שבועה**: **הרי הן קרקע**. ואין נשבעין עליהן: **כצנורות דמיין**. אבל בקרקעות וצריך לקרקע מודה: **כעבד דמיא**. וחדא מילתא היא ולא תחייביה שבועה: **זה אומר איני יודע**. אצרייתא קא מהדר דהמחליף פרה צממור: **דקטעס** **לידה**. דשפחה דלאו הילך הוא וממין הטענה הוא דשפחה וולדה חד גופא הוא טעין ליה וזה הודה במקצת ור"מ אית ליה נשבעין על העבדים: **בתנאי' המוכר ויפיו לעלים**. שיקח אותן לשריפה ושהה אותן בקרקע: **ועשו**. ימים רעים שאין נסאה שבהן רביעית שמן: **הרי אלו וכו'**. טעמא מפרש בגמ' **גמ'** **חזן**

כסות מה שמטענו לא הודה לו. ושל כסות אחרת הודה לו ואינה מאותה שטענו: (א) **בדיילפי**. שבגד שלם היה ועדיין מחובר. זה אומר כסות גדולה מכרתי לך וזה אומר כסות קטנה: **עבד גדול** **כסופו**. וזה מודה לו בעבד קטן וכסותו דמחויב שבועה משום כסות ומישתבע אעבד בגלגול: **זוקקין**. שהמתלטלין זוקקין את הקרקע לשבועה: **סנינא**. בקדושין (דף טו.) נכסים שאין להם אחריות זוקקין את הנכסים שיש להן אחריות לישבע עליהן: **ר"מ** היא. לקמן צברייתא המחליף פרה צממור דקאמר ר"מ עבדא כמתלטלי דמי ונשבע עליו. ולקמן פריך ליה אשדות דקתני צמתני' נמי נשבעין: **פטור**. דבעינן הודאה ממין הטענה עצמה: **דקטע** **לידיה**. לההוא עבד קטן דמודה ליה בגויה: **והא איפכא שמעינן** ליה. לר"מ דאמר עבדא כמתקרקעי דמי: **הרי שלך לפניך**. דקיימא לן צצ"ק (דף טה.) קרקע אינה נגזלת וכל מקום שהיא צרשות צעליה עומדת ועבד כמתקרקעי דמי ואינו גזול להיותו נקנה לגזול לשלם דמים הילכך כי אאקין צרשותיה דמריה אוקין: **הא לא קשיא**. דאיכא לשנויי כדמחליף רבי אבא בר אבבה. אלא הא קשיא ממאי דקסבר רבי מאיר וכו' כדקתני צמתני' וכן צ' שדות וקאמר ישבע: **דלמא**. עבדא הוא כמתלטלי דמי ונשבעין עליו אבל אקרקע אין נשבעין: **לפי שכל הנשבעין שצמורה נשבעין ולא משלמין**. מי שחובצין אותו הוא נשבע להפטר מלשלם ולא המוצע נשבע ליטול דכתיב' ולקח צעליו ולא ישלם מי שעליו לשלם הוא נשבע (שבעות דף מה:): **לאו מכלל כו'**. מדקאמרי ליה ולא על הקרקעות מכלל דשמעינן דאמר דאקרקעות נמי נשבעין: **שכן קרקע**. מחוברים (ט): **מחייב שבועה**: **הרי הן קרקע**. ואין נשבעין עליהן: **כצנורות דמיין**. אבל בקרקעות וצריך לקרקע מודה: **כעבד דמיא**. וחדא מילתא היא ולא תחייביה שבועה: **זה אומר איני יודע**. אצרייתא קא מהדר דהמחליף פרה צממור: **דקטעס** **לידה**. דשפחה דלאו הילך הוא וממין הטענה הוא דשפחה וולדה חד גופא הוא טעין ליה וזה הודה במקצת ור"מ אית ליה נשבעין על העבדים: **בתנאי' המוכר ויפיו לעלים**. שיקח אותן לשריפה ושהה אותן בקרקע: **ועשו**. ימים רעים שאין נסאה שבהן רביעית שמן: **הרי אלו וכו'**. טעמא מפרש בגמ' **גמ'** **חזן**

זוקקין הנכסים שאין להן אחריות כו' ליבעבד עליהן. אע"ג דאין נשבעין על הקרקעות לדבר. כדנפקא לן בשבעות (מב:) היכא דטענו כלס זוקרקעות ומתחייב ליבעבד על המתלטלין. זוקקין המתלטלין את הקרקעות ליבעבד עליהן. האין זוקקין אכנסים קאי שאין להם אחריות. ולא אבית דין (קדושין ב:) שהנכסים שאין להן אחריות זוקקין את הקרקעות ליבעבד עליהן. משתחייב ליבעבד על המתלטלין זוקקין ומגלגלין עתהש שבעת קרקע (לעיר) טענו חטים והודה שעורים פטור. דבעינן שפחה הודאה ממין טענת כפירה. שאם טענו פאה של חטים והודה לו בשעורים פטור (לעיר ה.) אף ודמינו שעורים. דהא אמר ליה תובע לאו שערין היכי לך ואחלוזי מחלוזי גביה (ב"ק דה.) רבן גמליאל מוהיב. דלא בני הודאה ממין הטענה (שבעות ט.) גזל בהמה והדקינה. דאשמי לגרעמא (ב"ק צה.) בעבדים אומר לו הויי שלך לפניך. דעבדא קרקע דמי וקרקע הדרא צעיט ואינה נגזלת לקנות לגזול בשערי וזהויה ברשותו (שם) ובצרותיה דמריה קיימי (שם צז.) המחליף פרה בחמור. בלא לעיל עמוד א. שכל הושבעין שבתורה. כל המחייבין שבעה מן המורה. נשבעין ולא משלמין. כגמול לא חייבה תורה שבועה ליבעבד וטול. אלא התבע' ישבע לתובע ולא ישלם (שבעות טז:) מי שחובטים אותו ישבע ויפטר. דכתיב ולקח צעליו ולא ישלם. מי שעליו לשלם הוא נשבע. ולא נשבע המוצע ויטול (ב"ק צז: ובש"י שם קו. וכתובות צז.) יש דברים שהן בקרקע. מחוברין לקרקע. ואינן בקרקע. דק"ל אין נשבעין על הקרקעות ועל גפנים הללו נשבעין כהודאת מקלף הטענה (גיטין לט. ובש"י סנהדרין טו. ושבעות מב.) י' גפנים טעונות מסרחי לך. לשמור בקרקע (גיטין לט.) ר' מאיר מחייב. ליבעב על השאר. שהוה מקלף הטענה. אע"ג דאין נשבעין על הקרקעות. כלייפיין צבטות היינים (מב.) הכא כיון דאין צריך לקרקע דעומדות ליפטר הן. כדמוקי ר' יוסי בר חנינא לפלוגמתיין כצנורות דמיין ושבעין (סנהדרין טו.) אמר סומכוס אפילו ברי וברי. דשעניו טוענים טענת כרי. ואפילו היכי דנתבע טוען כדי ל' שאני חייב ואפילו הכי כיון דלני דינא מספקא מאן קאמר קושטא חולקין (ב"ק לה.)

מסורת הש"ס

(א) לעיל ד: קדושין ט. שבעות לח: מ: (ב) כתובות קח: לעיל ה. שבעות לח: מ. ב"ק לה: (ג) ב"ק לה. זא: ד' (שם זא:): (ה) אשבעות מד: (ו) גיטין לו. סנהדרין טו. שבעות מב: (ז) אשבעות מב:) (ח) לעיל ב: (וש"י טו) וג' ר"ף ורש"י בן לקיש, י' (שמות כב.) (וש"ע משפחות לעיל ד: י"ה א"ן.)

‏»‏**מוסף רש"י**‏

זוקקין הנכסים שאין להן אחריות כו' ליבעבד עליהן. אע"ג דאין נשבעין על הקרקעות לדבר. כדנפקא לן בשבעות (מב:) היכא דטענו כלס זוקרקעות ומתחייב ליבעבד על המתלטלין. זוקקין המתלטלין את הקרקעות ליבעבד עליהן. האין זוקקין אכנסים קאי שאין להם אחריות. ולא אבית דין (קדושין ב:) שהנכסים שאין להן אחריות זוקקין את הקרקעות ליבעבד עליהן. משתחייב ליבעבד על המתלטלין זוקקין ומגלגלין עתהש שבעת קרקע (לעיר) טענו חטים והודה שעורים פטור. דבעינן שפחה הודאה ממין טענת כפירה. שאם טענו פאה של חטים והודה לו בשעורים פטור (לעיר ה.) אף ודמינו שעורים. דהא אמר ליה תובע לאו שערין היכי לך ואחלוזי מחלוזי גביה (ב"ק דה.) רבן גמליאל מוהיב. דלא בני הודאה ממין הטענה (שבעות ט.) גזל בהמה והדקינה. דאשמי לגרעמא (ב"ק צה.) בעבדים אומר לו הויי שלך לפניך. דעבדא קרקע דמי וקרקע הדרא צעיט ואינה נגזלת לקנות לגזול בשערי וזהויה ברשותו (שם) ובצרותיה דמריה קיימי (שם צז.) המחליף פרה בחמור. בלא לעיל עמוד א. שכל הושבעין שבתורה. כל המחייבין שבעה מן המורה. נשבעין ולא משלמין. כגמול לא חייבה תורה שבועה ליבעבד וטול. אלא התבע' ישבע לתובע ולא ישלם (שבעות טז:) מי שחובטים אותו ישבע ויפטר. דכתיב ולקח צעליו ולא ישלם. מי שעליו לשלם הוא נשבע. ולא נשבע המוצע ויטול (ב"ק צז: ובש"י שם קו. וכתובות צז.) יש דברים שהן בקרקע. מחוברין לקרקע. ואינן בקרקע. דק"ל אין נשבעין על הקרקעות ועל גפנים הללו נשבעין כהודאת מקלף הטענה (גיטין לט. ובש"י סנהדרין טו. ושבעות מב.) י' גפנים טעונות מסרחי לך. לשמור בקרקע (גיטין לט.) ר' מאיר מחייב. ליבעב על השאר. שהוה מקלף הטענה. אע"ג דאין נשבעין על הקרקעות. כלייפיין צבטות היינים (מב.) הכא כיון דאין צריך לקרקע דעומדות ליפטר הן. כדמוקי ר' יוסי בר חנינא לפלוגמתיין כצנורות דמיין ושבעין (סנהדרין טו.) אמר סומכוס אפילו ברי וברי. דשעניו טוענים טענת כרי. ואפילו היכי דנתבע טוען כדי ל' שאני חייב ואפילו הכי כיון דלני דינא מספקא מאן קאמר קושטא חולקין (ב"ק לה.)